

Guía Docente				
Datos Identificativos			2020/21	
Asignatura (*)	Iniciación en deportes III (Fútbol) (optativa)	Código	620G01316	
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Optativa	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Híbrida			
Prerrequisitos				
Departamento	Educación Física e Deportiva			
Coordinación	Vales Vazquez, Ángel	Correo electrónico	angel.vales@udc.es	
Profesorado	Vales Vazquez, Ángel	Correo electrónico	angel.vales@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Os eixos fundamentais que caracterizan esta materia se concretan no desenrolo de: - Bases técnico-tácticas, táctico-estratéxicas e didácticas do fútbol. - Proceso de enseñanza-aprendizaxe do xogo no ámbito da educación física y e iniciación deportiva. - Introducción ao adestramento dol fútbol na etapa inicial deportiva. - Selección de talentos para o fútbol.			

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos En relación aos contidos da materia adóptanse dúas liñas estratéxicas básicas: - Suspensión de actividades prácticas de adquisición de competencia motriz. - Mantemento do conxunto de contidos teóricos e resto de actividades programadas, recollidas na Guía Docente vixente. 2. Metodoloxías Metodoloxías docentes que se manteñen Exponse un cambio profundo do conxunto de metodoloxías docentes programadas na Guía Docente, como produto da imposibilidade de desenvolver contidos nunha contorna presencial, especialmente en relación ás sesións de natureza práctica no campo de fútbol. Metodoloxías docentes que se modifican Como procedementos/estratexias metodolóxicas alternativas expónse a instauración dun sistema de comunicación cos estudantes que se materializará dúas veces por semana, a través da plataforma Microsoft TEAMS, MOODLE e/ou EMAIL para o desenvolvemento da actividade teórica programada nos horarios previstos ao comezo do curso. De forma complementaria tamén se habilita un notable incremento do número de titorías individuais durante todo o período de confinamento (dispoñibilidade horaria 24 h., a discreción do alumnado). 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado TEAMS, EMAIL e MOODLE - 7 d. / 24 H. 4. Modificacións na avaliación Avaliación continua 70% (recesión bibliográfica), consistente na elaboración dun traballo en pequenos grupos que recolla a actividade teórico-práctica desenvolvida ao longo do cuadrimestre. Avaliación finalista 30% (proba de ensaio), consistente nun exame teórico online a través de Microsoft Forms. Observacións de avaliación: Adóptase un sistema de avaliación mixto, composto dun proceso de avaliación continua e unha proba teórica final. I. Avaliación continua 70% (recesión bibliográfica): Desenvolverase a través dun traballo en grupo que comprende a temática abordada e exposta ao longo do curso. Preséntase a opción de escoller un dos catro bloques temáticos que configuran o temario teórico básico da materia: I. Xeneralidades: estrutura do xogo e estrutura do rendemento; II. Fundamentos técnico-tácticos do xogo do xogador; III. Fundamentos táctico-estratéxicos do xogo do equipo e IV. Metodoloxía de iniciación ao fútbol, co fin de realizar, por unha banda, un compendio dos contidos presentados en clase e, por outro, unha ampliación dos mesmos a través da inclusión de recursos videográficos, bibliográficos ou outros. Proponse un formato de elaboración grupal (traballo en equipos de 4 alumnos/as), co fin de compensar/atenuar posibles barreiras de conectividade online por parte dalgúns estudantes (illamento tecnolóxico), así como para estimular as capacidades relacionadas co traballo en equipo e intelixencia colectiva. II. Exame final online 30% (proba de ensaio): Desenvolverase de forma individual a través dos recursos telemáticos postos ao dispor do PDI por parte da UDC (Microsoft Forms). Constará de tres preguntas de resposta longa ou de desenvolvemento, relativas ao contido teórico desenvolvido nas clases presenciais e online. O sistema de avaliación proposto terá validez tanto para a primeira como para a segunda convocatoria do curso académico, conservándose, na segunda convocatoria a nota da parte de avaliación aprobada (traballo ou exame) na primeira. Por último, como aclaración final, parécenos oportuno reflectir que o procedemento de avaliación proposto, recollido en preséntaa addenda, responde a un escenario académico de excepcionalidade, considerándose como moi limitante (insuficiente) con respecto ao reflectido ordinariamente na Guía Docente da materia. 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía Sen cambios significativos.
----------------------	--

Competencias do título

Código	Competencias do título
--------	------------------------

A5	Fomentar a convivencia, estimulando e poñendo en valor a capacidade de constancia, esforzo e disciplina dos participantes nas actividades de educación física e deportiva.
A11	Posuír o conxunto de habilidades ou competencias docentes que faciliten o proceso de ensino-aprendizaxe na aula de educación física.
A25	Identificar e comprender os requisitos psicomotores e sociomotores das habilidades deportivas, executando basicamente as habilidades motrices específicas dun conxunto de deportes, considerando as diferenzas por xénero.
A26	Identificar e aplicar as peculiaridades didácticas de cada especialidade deportiva na intención pedagóxica dos diferentes ámbitos de intervención.
B1	Coñecer e posuír a metodoloxía e estratexia necesaria para a aprendizaxe nas ciencias da actividade física e do deporte.
B3	Traballar nos diferentes contextos da actividade física e o deporte, de forma autónoma e con iniciativa, aplicando o pensamento crítico, lóxico e creativo.
B6	Dinamizar grupos nos diferentes ámbitos do exercicio profesional.
B10	Saber aplicar as tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B12	Coñecer os principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional e actuar de acordo con eles.
B13	Coñecer e aplicar metodoloxías de investigación que faciliten a análise, a reflexión e cambio da súa práctica profesional, posibilitando a súa formación permanente.
B19	Exercer a profesión con responsabilidade, respecto e compromiso.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Contextualizar o fútbol no ámbito das Ciencias do Deporte e a Educación Física	A25	B12 B19	C7
Entender a estrutura complexa do xogo do fútbol, identificando e xerarquizando os seus elementos constituintes.	A11 A25 A26		
Coñecer as características da acción de xogo nas diferentes categorías de fútbol base.	A11 A25 A26	B10	C6
Proporcionar ó alumno vivencias motrices útiles a cerca das relacións de oposición e colaboración que definen a estrutura do xogo no fútbol.	A5 A11 A25	B3	
Entender e xustificar a división da ensinanza do fútbol a través de fases ou etapas evolutivas de complexidade crecente.	A11 A26	B1 B13	
Proporcionar ao alumno os coñecementos teórico-prácticos precisos a cerca das estratexias didácticas a empregar na ensinanza do fútbol en función dos obxectivos e contidos a tratar en cada momento.	A11 A25 A26	B1 B3 B6 B12 B13 B19	C1 C3

Preparar ao alumno para desenvolver as funcións e roles como educador a través da utilización do fútbol na iniciación deportiva.	A11	B1 B3 B6 B19	C1 C3 C4 C6 C7
--	-----	-----------------------	----------------------------

Contidos	
Temas	Subtemas
BLOQUE TEMÁTICO DESCRIPTIVO-CONCEPTUAL. 1. Xeneralidades: estrutura do xogo e estrutura do rendemento no fútbol. 2. Estudo dos fundamentos técnico-tácticos. 3. Estudo dos fundamentos táctico-estratéxicos.	1.1. Estrutura/natureza do xogo no fútbol. 1.2. Estrutura/natureza do rendemento no fútbol. 2.1. Análise dos fundamentos técnico-tácticos primarios. 2.2. Análise dos fundamentos técnico-tácticos coadyuvantes. 3.1. Niveis de organización do xogo no fútbol. 3.2. Principios do xogo do equipo. 3.3. Sistemas de xogo. 3.4. Iniciación á análise do xogo.
BLOQUE TEMÁTICO PRESCRIPTIVO-METODOLÓXICO. 4. Modelos de intervención nas etapas de iniciación. 5. Prácticas de campo	4.1. Estudo dos distintos modelos de intervención na iniciación ao fútbol. 4.2. Medios e métodos para a iniciación ao fútbol.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A25	1	0	1
Proba de ensaio	A11 A25 B1 C1	2	22	24
Lecturas	A25 B13 C6	0	15	15
Práctica de actividade física	A5 A11 A25 A26 B1 B6 B12 C4	20	4	24
Análise de fontes documentais	C3 C6	0	12	12
Investigación (Proxecto de investigación)	A26 B10 C3 C6	0	12	12
Sesión maxistral	A11 A25 A26 B1 B3 B19 C1 C7	21	3	24
Esquemas	C1	0	11	11
Simulación	A5 B1 B3 B6 B12 B19 C1 C7	0	19	19
Atención personalizada		8	0	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo o inicio do proceso de ensinanza-aprendizaxe co fin de coñecer as competencias, intereses e motivacións que posee o alumno para o logro dos obxetivos que se pretenden alcanzar no programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia convenientemente.
Proba de ensaio	Proba na que se busca responder por escrito a preguntas de certa amplitude valorando que se proporcione a resposta esperada, combinada coa capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Utilízase para a avaliación diagnóstica, formativa e sumativa. Permite medir as habilidades que non poden avaliarse con probas obxectivas como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de redacción e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.

Lecturas	Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados.
Práctica de actividade física	Realizar sesións prácticas sobre os contidos técnico-técnicos referidos ó programa.
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos.
Investigación (Proxecto de investigación)	Proceso de ensinanza orientado á aprendizaxe do alumnado mediante a realización de actividades de carácter práctico a través das que se propoñen situacións que requiren ao estudante identificar un problema obxecto de estudo, formulalo con precisión, desenvolver os procedementos pertinentes, interpretar os resultados e sacar as conclusións oportunas do traballo realizado.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Esquemas	Un esquema é a representación gráfica e simplificada da información que conleva uns determinados contidos de aprendizaxe.
Simulación	Consiste en la presentación al de un hipotético caso práctico para observa y analizar su capacidad de resolver situaciones concretas y para permitirle adquirir la experiencia necesaria para adquirir en un futuro situaciones similares

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lecturas	LECTURAS. Facilitarase ao alumnado diversas referencias para que profundize nos temas do programa.
Análise de fontes documentais	ANÁLISIS DE FONTES DOCUMENTAIS. O alumnado deberá analizar diferentes recursos vídeo-gráficos, programas informáticos e webs relacionados co fútbol.
Investigación (Proxecto de investigación)	MAPA CONCEPTUAL. Construír os mapas conceptuais dos comportamentos técnico-táticos e táctico-estratéxicos característicos da estrutura de rendemento no fútbol. INVESTIGACIÓN: Os estudantes, opcionalmente, poderá expor un proxectos de investigación tutorizado relacionado coa análise do proceso de adestramento-competición no fútbol. Para os estudantes con matrícula parcial seguiranse as mesmas directrices sinaladas anteriormente.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba de ensaio	A11 A25 B1 C1	Examen teórico-práctico sobre os contidos reflexados no programa. Proba de regulamento (apto / non apto)	70
Práctica de actividade física	A5 A11 A25 A26 B1 B6 B12 C4	Valoración sobre a participación nas prácticas desenvolvidas, examen práctico de habilidades técnico-táticas.	30

Observacións avaliación
- Asistencia a un mínimo do 70% das sesións teórico/prácticas presenciais, para acadar unha avaliación positiva. - O alumnado que teñan concedida a matrícula tempo parcial deberán participar nun mínimo do 50% das actividades de ensino programadas. Para pasar o curso, todos os alumnos, deberán acadar unha puntuación mínima de 5 puntos (50%) da suma das dúas partes que compoñen a avaliación, sendo esencial obter un apto no exame de regulamento do xogo. - A proba de xuízo será na lingua de ensino da disciplina, se desexado na outra lingua oficial da UDC será solicitada unha semana antes da data de conclusión. - Os criterios de avaliación para a 1ª y 2ª oportunidade e sucesivas convocatorias serán os mesmos para todos os estudantes. As notas das partes superadas nunha convocatoria serán mantidas para as sucesivas. - Os estudantes lesionados, que non poidan realizar o exame práctico, acordarán co profesor unha data alternativa de execución, ou ben un procedemento substitutorio relacionado cunha análise observacional do comportamento técnico-tático dun compañeiro.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Vales, A. (2012). Fútbol. Del análisis del juego a la edición de informes técnicos. Vigo. McSports
 - Castelo, J. (1999). Fútbol: Estructura y dinámica del juego. Barcelona. Inde
 - Carling, Ch.; Williams, M. y Reilly, T. (2005). Handbook of soccer match analysis. Abingdon. Routledge
 - Escartín, P. (1990). Reglamento del fútbol comentado. Madrid. Esteban Sanz
- Vales, A. (2012). Fútbol. Del análisis del juego a la edición de informes técnicos. Vigo. McSports. - Castelo, J. (1999). Fútbol: Estructura y dinámica del juego. Barcelona. Inde. - Carling, Ch.; Williams, M. y Reilly, T. (2005). Handbook of soccer match analysis. Abingdon. Routledge. - Escartín, P. (1990). Reglamento del fútbol comentado. Madrid. Esteban Sanz - Diem, C. (1966). Historia de los deportes, vol. I y II. Barcelona: Luis de Caralt. - Enciclopedia Mundial del Fútbol. (1981) Barcelona: Océano, vol. I. - Mandel, R. (1986). Historia cultural del deporte. Barcelona: Bellaterra. - Mercier, J. (1967a). Le football de efectifs réduits. Les règles de football á 5. Revista Education Physique et Sport, 87, 73- - Mercier, J. (1967b). Le football de efectifs réduits. Les règles de football á 7. Education Physique et Sport, 88, 81-82. - Mercier, J. (1968a). Attaquer, se démarquer. Jouer avec et sans ballon. (Partie 1). Education Physique et Sport, 94, 85-88. - Mercier, J. (1968b). Attaquer, se démarquer. Jouer avec et sans ballon. (Partie 2). Education Physique et Sport, 95, 73-76. - Mercier, J. (1970). Conseils pratiques au travers du jeu á 5 et du jeu á 7. Education Physique et Sport, 96, 61-64.

Bibliografía complementaria	- (). . Bauer, G. y Ueberle, H. (1988). Fútbol. Barcelona: Martínez Roca. - Bauer, G. (1994). Fútbol. Entrenamiento de la técnica, la táctica y la condición física. Barcelona: Editorial Hispano Europea. - Brüggenmann, D. Y Albrecht, D. (1993). Entrenamiento moderno del fútbol. Barcelona: Hispano Europea. - Castelo, J. (1994). Fútbol. Modelo técnico-táctico do xogo. Lisboa: Edições FMH. Universidade Técnica de Lisboa. - Castelo, J. (1996). Fútbol. A organização do jogo. Lisboa: Edição do Autor. - Castelo, J. (1999). Fútbol. Estructura y dinámica del juego. Barcelona: INDE. - Cimarro, J. y Pino, J. (1997). Análisis de los elementos formales en el fútbol: la portería. Revista de Entrenamiento Deportivo, XI (1), 19-25. - Durand, R. (1964). Football a l'association sportive. Revista Education Physique et Sport, 72, 61-64. - Fradua, L. y Gómez, P.T. (1995). La enseñanza de los medios colectivos básicos en fútbol. Habilidad Motriz, 6, 15-19. - Fradua, L. Y Pintor, D. (1995). Sistemas de juego en la iniciación al fútbol. Revista de Educación Física, 60, 25-31. - Frattarola, C. y Sans, A. (1995). Reglamento de Fútbol. Actualizado y comentado. Barcelona: Paidotribo. - Gayoso, f. (1982). La enseñanza del fútbol. Madrid: gymnos. - Gómez, J.C. (1993). Dinámica de los partidos de fútbol. El Entrenador Español 2ª época, 56, 52-58. - Grehaigne, J.F. (1988). Método de evaluación para juegos reducidos y juego 11 contra 11. El Entrenador Español 2ª época, 36, 16-20. - Gréhaigine, J.F. (2001). La organización del juego en el fútbol. Barcelona. INDE. - Hughes, C. (1982). Fútbol: táctica y trabajo en equipo. Bilbao. Cantábrica, S.A. - Kacani, L (1987). El entrenamiento de fútbol desde el punto de vista de la fase ofensiva del juego. El Entrenador Español 2ª época, 34, 41-45. - Konzag, I., Döbler, H. y Herzog, H-D. (2000). Fútbol. Entrenarse jugando. Un sistema completo de ejercicios (3ª ed.). Barcelona: Paidotribo. - Korcek, F. (1981). Novos conceitos no treino dos futebolistas. Futebol em Revista, 3ª serie, 5, 37-40. - Manno, R., Beccarini, C. y D'ottavio, S. (1993). La formación del joven jugador. Stadium, 160, 7-12. - Mas, J. (1997). Investigación en el fútbol de alta competición. Training Fútbol, 21, 36- 42. - Mayer, R. (1996). Fichas de Fútbol. 120 juegos de ataque y defensa. Barcelona: Editorial Hispano Europea. - Monbaerts, É. (2000). Fútbol. Del análisis del juego a la formación del jugador. Barcelona: INDE. - Morante, J.C. (1995). Análisis de las diferentes estrategias de iniciación deportiva en el fútbol. Revista de Entrenamiento Deportivo, IX (3), 19-24. - Moravec, M. (1982). Tendencias del fútbol actual y su proyección en el proceso de entrenamiento. El Entrenador Español 2ª época, 12, 43-47. - Morente, A. (1993). El aprendizaje del fútbol a través de los juegos deportivos no institucionalizados. El Entrenador Español 2ª época, 59, 42-45. - Oliveira, J. e Tavares, F. (Ed.) (1996). Estrategia e táctica nos Jogos Desportivos Colectivos. Porto (Portugal): FCDEF. - Olivós, R. (1997). Fútbol: Análisis del juego. Sevilla: Wanceulen. - Portugal, M.A. (2000). Fútbol. Medios de entrenamiento con balón. Metodología y aplicación práctica. Madrid: Gymnos. - Queiroz, C. (1983). Para uma teoria do ensino/treino em futebol. Futebol em Revista, 4ª serie, 1, 47-49. - Queiroz, C. (1986). Estrutura e organização dos exercicios de treino em futebol. Lisboa: Federação Portuguesa de Futebol. - Raya, A., Fradua, L. y Pino, J. (1993). Consideraciones en torno a la enseñanza y aprendizaje de los deportes de equipo (con referencia especial al fútbol. Perspectivas de la Actividad Física y el Deporte, 12, 16-20. - Riera, J. (1989). Fundamentos del aprendizaje de la técnica y la táctica deportivas. Barcelona: INDE. - Riera, J. (1994). Aprendizaje de la táctica deportiva. Revista de Psicología del Deporte, 5, 111-124. - Riera, J. (1995a). Estrategia, táctica y técnica deportivas. Apuntes: Educación Física y Deportes, 39, 45-56. - Riera, J. (1995b). Análisis de la táctica deportiva. Apuntes: Educación Física y Deportes, 40, 47-60. - Romero, C. (1997). Una nueva perspectiva de iniciación al fútbol en la escuela. Training Fútbol, 16, 28-38. - Sadler, R. (1981). Football. Education Physique et Sport, 167, 20-25. - Sanx, A. y Frattarola, C. (1995). Reglamento de Fútbol. Barcelona: Paidotribo. - Schubert, F. (1992) Aprendizaje de la técnica y deportes de situación. Stadium, 153, 40-46. - Talaga, J. (1979). Consideraciones sobre el fútbol actual. El Entrenador Español 2ª época, 2, 55-62. - Talaga, J. (1983). Contenido de la lucha deportiva en fútbol. El Entrenador Español 2ª época, 18, 30-39. - Vales, A. (1994). Análisis de la estructura competitiva del fútbol base: presente y futuro. El Entrenador Español 2ª época, 60, 48-58. - Vales, A. (1997). Bases metodológicas del entrenamiento en el fútbol. Training Fútbol, 12, 18-26. - Vázquez, J.C. (1997). Una propuesta de los posibles roles y subroles en el fútbol. Training Fútbol, 19, 26-35. - Vázquez, S. (1992). Errores en un gesto-tipo básico del fútbol: El pase. El Entrenador Español 2ª época, 53, 22-29. - Voorn, M. (1989). La formation des champions. Revista Education Physique et Sport, 218, 28-29. - Wein, H. (1995). Fútbol a la medida del niño. Madrid: Real Federación Española de Fútbol. - Wein, H. (1995). Fútbol a la medida del adolescente. Sevilla: CEDIFA. - Wrzos, J. (1984). La tactique de l'attaque. Broodecoorens: Bräkel. - Yagüe, J.M. y Paz, J. (1995b). Aproximación al conocimiento de la eficacia en el fútbol. El Entrenador Español 2ª época, 64, 46-52.
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fútbol e a súa didáctica/620G01010

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Idioma de impartición da materia en castelán.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías